

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Hjemløs

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Hjemløs", i Goldschmidt, M. A.: *Hjemløs*, udg. af Mogens Brøndsted ; Harald Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 1999, s. 384. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-goldschmidt03-shoot-idm139686919365200.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Hjemløs

Tredie Capitel

Hvorfor læser man? spurgte Otto, da han var traadt ind hos Schjøtt, hvem han netop fandt læsende.

Hvor mange Stene gik der til runde Taarn?

Hvad behager?

Ja, giver De mig en Kjeldermand, giver jeg Dem en igjen.

Aa, saadan! Nei, det er Alvor. Sig mig Deres oprigtige Mening: Hvorfor læser man?

Hvorfor, læser, man - det er tre Ord. De to første forstaaer jeg sagtens; men hvilke »man«? Skoledrengen læser, for ellers faaer han Hug; Studenten læser, for ellers faaer han ikke Examen og Levebrød og Kone og Børn; Grisetten læser, fordi hun har jo laant en Bog for at bringe den igjen; Professoren læser - mener De »læse« i Betydningen »holde Foredrag«? Naa, han læser, fordi det er opslaaet i Studiegaardens Port.

Nei, men hvorfor læser De?

Jeg? Hm, vil De først tillade mig et Spørgsmaal, men betænk Dem vel, inden De svarer: - Hvorfor spiser De?

Ja, velan, hvorfor spiser jeg?

Zerrissen! Han har faaet Weltschmerz! Deutscher Jüngling schön aber unglücklich, hvis De ikke kan erindre, hvorfor De fremtidig vil spise, saa sig, hvorfor spiste De forleden til Middag?

Ja, forleden!

Ja, De havde rigtignok en fortræffelig, skjøndt ikke ganske usædvanlig Appetit; men saalænge Solen staaer op over Deres Hoved, vil Sult og Tørst, Spise og Drikke ikke aflade. Lærde Mand, De spiser, fordi De er sulten.

Aa, ja, lad gaae.

Det kaldes Præmisserne; de opholdt os temmelig længe; nu gaae 385 vi desto raskere til Conclusionen. Jeg læser, fordi min Aand er sulten. Jeg læser Beufsteg, Kage, Theevand, Viin, Brød etc.

Og naar Aanden ikke er sulten mere?

Saa fordøier den, Høistærede! Men hvilken bansat Syllogisme!

Lad mig tænke lidt derover.

Vel, tænk! Sig til, naar De er færdig.

Jeg er færdig; tal nu et Øieblik alvorlig videre.

Jeg formoder for Alvor - sagde Schjøtt og lagde Bogen tilside, medens han saae opmærksomt paa Otto - at De har lagt Dem det paa Sinde at blive Jean Dupuis. Grevens Feide har nok taget saadan paa Dem, at De vil slaae Dem fra Universitetet. Men det kan ikke nytte Dem, det er for silde, De har drukket af de Kilder, som vække stærkere Tørst. Det er Forskjellen mellem en sand Student og ethvert andet Menneske, at Studenten har en Sjæl, der er bleven aabnet for Videnskabens og Poesiens rene Lys og elsker det, længes efter det, vil bade sig deri. Svigt det, saa vil De gaae om som Jægeren, der blev forvirret af Guldtørst og Rübezahl og samlede visne Løv og troede, det var Guld. De læser for Deres Sjæls, for Deres Psyches Skyld, som Grækerne sagde. De læser for at faae et klart og anskueligt Billede af den aandige Tilværelse, for at nyde et Liv, der er høiere end Dyrets og Spækhøkerens, for at have flere og ædlere Sandser end Jordens Fiir- og Tobenede, kort sagt, for at leve skjønt.

Ja, men man dør.

Naa, det er Døden, De tænker paa i Anledning af den Duel, De ikke fik - hvad? Vel, De dør! Saa holder De op at læse. Saa dør De skjønt. Saa gaaer De ind til Elysium og de salige Guder. Eller De kan ride, til Valhal. Men det vil jeg nu ikke raade Dem; for det er et raat og ubelæst Folkefærd dersteds. Hvad vil De tale om med Thor? Naar De har reciteret hans Reise til Jothunheim et Par Gange for ham, er han kjed deraf, især

da han ikke selv er Forfatteren. Odin er eenøiet; det er stygt. Freias Skjønhed kjende vi nok; en Morgen vaagner man op, om Natten har Ydun absenteret sig - god Morgen Dronning Elisabeth! Nei, saa lover jeg Aphrodite! Hebe løber ikke af Condition, Nectaren strømmer altid, Aphrodite er evig ung og skjøn, »lis ødelægger ei de græske Haver.«

Ja, hvorlænge varer den Herlighed, sagde Otto smilende, naar 386 man har læst Iliaden to Gange eller sunget med Rhapsoderne, er man ogsaa kjed af det.

Nei, Guds Død, Menneske! der har man Tragikerne, endogsaa dem, der ere gaaede tabte, og man har Aristophanes, og hver Dags Liv opstaaer næste Dag til et klassisk Drama. Og desuden har man jo her at gjøre med Hexametret. Hexametret er et stedse rislende Kildevæld, med ensformig og dog evig afvexlende Tonefald. Det er ægte Skabning af den græske Aand og viser netop, at Grækerne have været Gudernes Udvalgte, at deres Livsanskuelse havde noget Almeengyldigt. I Alexandrinen mangler kun en ganske lille Smule, og dog er det nok til at vise, at den er en Coulisse-Kilde anbragt af en Maskinmester, da det led mod Barbariets Nat. Vore moderne Versformer med deres stærke Lyrik, Uregelmæssighed, Hast, Lidenskab o. s. v., ere som Solglimt i April. Forgængeligheden kaster sine Snefokke paa Øieblikkets spillende Glæde, en mørk Baggrund varsler bestandig om, at den Syngende i sit inderste Hjerter ikke er vel og altid paa Springet til at blive zerrissen og mulig gaae i Kloster ligesom Schlegel, da han havde skrevet sin »Lucinde«, eller Zacharias Werner, da han havde gelebt og geliebt, eller Otto Krøyer, da han havde gelebt und gehaßt.

Aa, det er dog rart at høre frisk Tale. Jeg har havt en styg Drøm. Men i Grunden glæder det mig nu ogsaa, at De ikke nægter Udødeligheden. Tal dog et Øieblik alvorlig og sig mig, om De virkelig troer, at man selv vælger Stedet.

Ja, ganske sikkert skaber ethvert Menneske sin Udødelighed og vælger selv Formen for den. Den nærmere Udvikling heraf henhører under en vis poetisk Philosophi, og i den Retning har jo Heiberg været mageløs heldig i »En Sjæl efter Døden.« Naar man er Professor, agtbar Statsborger, gode Venner med Kirkens Prælater, er man naturligviis høflig og indrømmer Kirken den første Plads hiinsides. Men Forskjellen mellem Himmerig og Elysium er dog hos ham kun en Rangforskjel, 1ste og 2det Parket. Jeg har altid foretrukket 2det Parket; der er man ikke for nær ved Orchestret, og man seer ikke Saligheden ind i Coulisserne. Helvede er Galleriet, men har tillige den Egenskab, at Publikum faaer for meget for Pengene, Stykket begynder, uden at man faaer Tid til at længes, og det 387 hører aldrig op. Men i Elysium lever man sammen med Sokrates og de bedste Grækere. Al den Vellyst, man har indsuget af de antike Værker, og som ikke laa blot i Ordene, men i den eiendommelige, forunderlige, henrykkende Sjæl, som lever deri, al den Skjønhed, der forfriskende og forskjønnende har gennemstrømmet vor Bevidsthed, gjennembævet os ligesom paa Tonebølger, bliver der vor daglige Næring. En Tilværelse, saa reen som Marmor, duftende af Blomster, forfrisket af guddommelig Ironi, er vor Lod, medens vi hvile i salig Nydelse af al den Skjønhed, som har foresvævet Phidias og Sophokles! Men for at opnaae det, forslaaer det ingenlunde, at man kan Græsk, endnu mindre, »at ikke Græsk Du kan«; man maa i Livet have aabnet sit Blik for Skjønheden i alle dens Former, have nydt den med Maadehold, have bevaret Hjertet ungt og helst maaskee være død i rette Tid, idetmindste er det vel Faa givet, at naar Haaret graaner og Huden rynkes, blive de som Horats til Svaner og flyve syngende bort, i let Flugt hen over den mørke Cocytus, ind i Elysiums »Gefilde«. Tvertimod blive de til elendige Stakler, der vakle mellem Himmerig og Helvede og i det sidste Øieblik lade St. Peter og Mephistopheles spille Plat og Krone om deres syndige Sjæl. Man skal være det, man er, tilgavns, holde Roret fast, Stavnen vendt mod de græske Strande! Faa er det givet; men Studenten skal dog stræbe derefter, og han skal tage sig iagt for, lig Skattegraveren, der ikke kunde holde tæt i det afgjørende Øieblik, pludselig at blive et Kyllingehjerter og tabe Frugten af den foregaaende Tids Dyrkelse, af alle Offre, der med Glæde og Sang ere bragte Guderne. Det forstaaer sig, man maa ogsaa have en god Natur, man maa være naadebegavet, prædestineret dertil. Da Alcibiades kommer viinbegeistret til Gjæstebudet, krandsset med Epheu og Violer, fulgt af en Fløitespillerinde og Ynglinge, og lader fylde det store Bæger for Sokrates, siger han: Saa Meget, En opfordrer denne Mand til at drikke, saa Meget drikker han og bliver dog aldrig drukken. - I den sidste Stund ville vi ofre Asklepios en Hane til Tak for, at vi efter at have levet frie for Spidsborgerlighed, Misundelse og Sindet forstyrrende Ærgjerrighed gaae med sund Sjæl ind til Skjønheden. Den er forbudt, min gode Krøyer; den blev sat i Ban af Præster og Munke alt for cirka attenhundrede Aar siden; men den bryder smilende frem 388 hver Vaar, ja bryder frem af Aarhundreders Begravelse som Venustemplet, der hæver sig op gennem Sanct Lorenzokirkens Gulv. Den sande Student hører den til her og - hisset.

Under denne Tale havde Schiøtt gjort sit Toilette. Mod Slutningen kom i hans Tone noget Venligt og Kammeratligt, som paa Otto gjorde endnu mere Indtryk end selve Ordene; han følte sig livsglad og tillidsfuld, men kom i samme Øieblik til at see ud af Vinduet. Schiøtts Sovekammer, hvor de befandt dem, vendte ud til Gaarden, og han saae i det vaade Efteraarsveir Gavlene og de kantede Sider af Nabohusene omslutte den snavsede Gaard med dens fugtige Post og et grønlig-skimlet Plankeværk. Denne Modsætning til de lyse Billeder fra Elysium gjorde en piinlig, frastødende Virkning; han havde en fysisk, om end ikke moralsk Fornemmelse af, i hvilken Grad Betingelserne for en Tilværelse efter græsk Anskuelse mangle Nutidens Mennesker. Men i næste Øieblik vedblev Schiøtt, der var i Begreb med at trække Støvler paa og saae ud efter Veiret: Hvorfor læser man? Der er Svaret! Fordi man har nordisk Veir, fordi man har Taage, Slud,

lisslag, Snee o. s. v. Saa læser man, saa vender man Blikket bort fra Omverdenen til Aandens skyfrie Himmel, til Blomster, Kildevæld, Fuglesang og de fjerne blaae Bjerge. Grækerne havde ingen Taage, derfor behøvede de ikke at læse meget Andet end Naturens Bog. Men saa kommer hos os Foraaret, da svulmer al Naturen, og saa kaste vi Bøgerne tilside og gaae ud at høre Nattergalen slaae.

Han var bleven færdig med sin Paaklædning, rettede sig muntert i Veiret og reciterede, idet han greb sin Hat:

»Elskov! Elskov!
Venus og Freia!
Hvor den rislende Sølvbølge gaaer,
Hvor Philomele slaauer,
I de duftende Hvælvinger,
I de skjønnne, grønne,
Svale Dale
Eders Alter staaer.«

389

Sig mig, sagde Otto oprømt, idet de gik ned ad Trappen, hvor skal De hen saa tidlig?

Jeg skal hen og give Time i min Pigeskole.

I en Pigeskole?! Informerer De i en Pigeskole? Det har jeg aldrig vidst!

Man behøver da heller ikke strax at buse ud til sine Bekjendte med enhver lille Ting, der angaaer En. Man beholder jo Frakken paa, naar man er sammen, sidder ikke i de bare Skjorteærmer; saadan bør ogsaa Enhver blandt sine Omgangsvener føle, at han om sin Personlighed har Lidt, der er hans udelukkende Eiendom, og ikke vise alle sine Forhold frem, som Gud har skabt dem. Forresten er det kun et Par Maaneder, siden jeg fik denne Pigeskole.

En Pigeskole! Nu har jeg dog aldrig hørt saa galt! Hvor den Ulv maa tage sig ud, naar den sidder og opdrager de smaa Lam! Oprigtig talt, jeg synes dog, at et saadant Tillidsforhold er noget betænkeligt.

Det skal De slet ikke sige. Netop den Omstændighed, at her er et Tillidsforhold, borttager al Betænkelighed. Og desuden veed jeg ikke, hvorledes jeg skulde misbruge det; thi om jeg end vilde opdrage dem til et Harem, var det jo ei engang rimeligt, at det blev mit. Nei, jeg gaaer der saa upartisk som en Gartner og har kun min Glæde af de smukke Blomster. Et Par af Pigebørnene ere virkelig som Knopper, der alt vise de røde Blade indenfor det grønne Dække. Der er noget Heelt, Skjønt, en tilsløret Selvbevidsthed, en stille Varme og Applomb ved dem; alle Kvindens Egenskaber ligge her sammenfoldede, i Ro, ventende paa Tiden og Solen, der skal aabne Knoppen. Men de Fleste ere rigtignok heelt grønne, ækelt grønne. Hvor dog den meest vanartede Dreng er at foretrække for en mislykket Kvindespire! Forleden traf vi et tydsk Ord, der ved at opfattes efter Lyden som Dansk vilde have en obskøn Betydning, men paa Tydsk er det et uskyldigt Ord. Troer De, jeg kunde faae de velopdragne Smaapiger til at udtale det tydeligt? Nei. Saa vidende vare de allerede, og saa lidet forstode disse keitede, halvfordærvede Børn at skjule deres Viden! Naturligviis lod jeg, som jeg Intet mærkede, og bragte senere en af mine Yndlinge til at læse det Samme op. Hun udtalte det fatale Ord med en saa simpel, uskyldig Ærbarhed, de nedslaaede lange Oienhaar bedækkede saa yndig hendes Viden, 390 at jeg kunde have omfavnet og kysset hende. Thi ikke den Kvinde, der i saadan Retning veed mindst, men den, der med bedst Bevidsthed behersker sin Viden, er den elskeligste.

Saaledes sluttede Schjøtt, idet han paa sin sædvanlige Maade greb Leiligheden til at anbringe et lille erotisk Dogma.

De stode ved Indgangen til Pigeskolen og skiltes.

Idet Schjøtt gik ind ad Porten, mødte han Dalberg. De vare alt med en høflig Hilsen komne hinanden forbi, da Dalberg vendte sig og sagde: Det er et ret morsomt Træf, i dette Øieblik blev der talt om Dem.

Saa? I hvad Anledning, maa jeg spørge?

I Anledning af det store Felttog, som Regeringen bereder sig til imod os. Den udruster jo et Par Blade, og De skal, siger man - eller det var det, der blev fortalt - være engageret til det ene.

Ih! Saa? Jeg haaber da, at Fortælleren har sat en høi Priis paa mit Hoved.

Den sædvanlige Taxt: 300 Rbd. sikkert om Aaret.

Hvad for Noget! 300 Rbd.! Nicht mehr für des Fiesko Kopf? Er det en Regering, vi har? Styrt den, Hr. Dalberg! Læg ikke Fingrene imellem! De har min Velsignelse ... 300 Rbd.!

Hvorfor vil De ikke hellere selv hjælpe til at styrte den? spurgte Dalberg smilende.

Det maa De nok sige. Men det er nu Regeringens Lykke, at jeg er som de store Hunde, meget stærk, men utilbøielig til Slagsmaal. Man kunde jo tage det hele bestaaende Regimente i een Mundfuld; men jeg er ikke ærgjerrig.

Ethvert Menneske er ærgjerrigt; enhver dygtig Mand vil tjene Ideerne og i Kampen vinde Hæder og Udmærkelse. Det er en Naturlov.

Ja, Ideerne! Kalder De, med Forlov, Skattebevillingsret en Idee?

Nei, men jeg kalder Nationalitet og Frihed, Sandhed og Retfærdighed Ideer eller ideelle Magter, og tjener De ikke de samme? Til hvilket Parti hører De? Til Friheden eller ei?

Jo, jeg er neutral.

Hvad er det for et Svar? Det forstaaer jeg ikke, Hr. Schiøtt.

Da er det ganske simpelt. Der er to Partier, et, der vil herske, et andet, der ikke vil lade sig beherske; Friheden er i Midten, 391 Friheden er det ophøiede Punkt, hvorfra man har fri Udsigt til de Kjæpende.

Det er Blaseerthed! De er ikke ærgjerrig, siger De; det maa være, fordi Deres Sind ikke modig og mandig attraaer Noget.

Schiøtt blev ømfindtlig berørt, men svarede med et Smil: Nei, det er sandt, om ogsaa Kongen i dette Øieblik vilde gjøre mig til Udenrigsminister, Cancellipræsident, Storkors og Elephantridder, sagde jeg dog: Nei, ellers Tak Deres Majestæt; man kan ikke friste mig; jeg husker nok Deres 300 Rbd.

Det var maaskee heller ikke Positioner, der passede for Dem; men naar vi Andre fik den collegiale Administration afskaffet og en ansvarlig, kraftig Bestyrer sat istedenfor hver af de gamle, skrøbelige Bestyrelser, saa vilde jeg mene, at Deres Plads var som Theaterdirecteur.

Det var, som om et Lyn slog ned i Schiøtt. Han havde Umage med at svare i en rolig Tone: Men det er dog en Post, som bør besættes uden Hensyn til politiske Anskuelser.

Naturligviis, Dygtigheden er Hovedsagen. Men hvorlænge troer De, det Hele kan staae? ...

Det er rigtignok en daarlig, gammel Kasse.

Vel, sagde Dalberg smilende, jeg tænkte egenlig ikke paa Bygningen; men Lignelsen er god. Det Hele maa falde, og det maa falde i Hænderne paa dem, der føre den offentlige, oplyste, nationale Mening til Seir. Og den Dygtige blandt de Seirige vilde selvfølgelig være at foretrække for den Dygtige blandt de Overvundne. Vi lokke og købe Ingen til at gaae med os; men vi sige: Har Du samme Tro som vi, saa følg os og deel vor Skjæbne.

Hm! ... Saa kom man da til at gjøre et grundigt Studium af Historien, rode op i de gamle Documenter, Pergamenter og Tractater aa, ja, det kunde have sin Interesse!

Det kunde det; men det behøves ikke. Spørgsmaalet om Eidergrænsen ansee vi for theoretisk afgjort; vi betragte det som givet, og, i Sandhed, det er min inderlige Overbeviisning, at man enten maa være blind eller ligefrem have ond Villie for ikke at see, at Eidertanken er den eneste fornuftige, folkelige og realisable.

Men naar jeg ved Studium kom til et andet Resultat?

Vel, saa stod vi som ærlige Fjender overfor hinanden! 392 Det vil sige: Jeg var enten blind eller en Kjeltring.

Hør, Schiøtt, et Parti er et Parti. Man er med eller imod det. Ved at optræde bestemt, erhverve Venner og skræmme Fjender, ved at blive stærk, opnaaer man at gennemføre en Theori, som, saalænge man er svag, kan synes en Chimære. Man bør være stærk, det er det første, store Bud i Politiken. Der er desuden een Ting, man maa være kjed af, og det er alt det hule, lærde, cosmopolitiske Væsen, hele den alsidig-kloge Tanketilværelse. Vi maa tye tilbage til det gamle Nordens Tro paa Personligheden og Udviklingen deraf. Intet er mere slappende for Individet og Folkeslaget end den Pantheisme, der gjør Menneskene til meer eller mindre ubevidste Bærere for et Forsyns Idee og gjør den personlige Villie vakkende. Vi maae føle os selv som Personligheder; vi maae have et endeligt, selv et ensidigt Resultat at stræbe efter; vi maae *ville*.

Ja, men ...

Ja, men - ja, sæt endog, at det Hele gaaer galt, er da ikke selve Kampen bedre end den skrækkelige

Døsighed? Er det ikke bedre at elske og hade end være sløv - og naar Alt kommer til Alt, er det ikke skjønnere at erobre en Kvinde end at besidde hende?

Schiøtt udbrød: For en Sang fik Hjarne Danmarks Krone - for et skjønt og sandt Ord fik De Schiøtt.

Lad os hellere sige, at Fædrelandet fik Dem, da De vaagnede; jeg var blot Vægteren, der kaldte og sagde, det var paatide.

Men, sagde Schiøtt, siden jeg nu er Politiker, falder det mig ind: Efter min dumme Forstand er Viggo Gram ikke noget Lys; men det forekom mig dog, at der var noget Træffende i det, han engang sagde, at vi skulde dele Slesvig. Der er noget Klart i et saadant nationalt Princip.

Ja, det tager sig saadan ud for dem, der ikke see ud over deres Hatteskygge; men vær De vis paa, at Eidergrændsen er det Statsmandsmæssige, og skulde det engang knibe - Slesvig kan vi altid faae deelt. Det er den sidste Udvei ... Naa, vi sees vel snart.

Tak, ja ... men blot endnu et Ord, sagde Schiøtt, idet de til Afsked gave hinanden Haanden: Lige for Lige, den ene Aabenhjertighed er den anden værd: hvad skal De selv blive udi Politiken?

Hvad jeg er værdig til; maaskee døde for den gode Sag. Friheden fordrer Martyrer. Vi, som gaae forud, maae see de kjæreste Baand, 393 hvormed vi knyttes til Andre, overskaarne, maae opoffre vor Tilbøielighed, udstaae Had og Forfølgelse og mulig endog gaae miskjendte i vor Grav, inden Frugten modnes.

Schiøtt, der saa tidt havde læst og hørt tale om denne Martyrdom, fik fuldstændig sit gode Lune igjen og sagde: Velan, *macte*, hil Dig! Vi trænge egenlig til Martyrer. Og skulde det arriveres, saa kanoniserer Grundtvig Dem som Heimdal, den gode Vægter, der staaer paa Regnbuen og blæser os stærke Mænd til Kamp.

Saa fuldstændig havde Dalberg sat sig ind i, at han egenlig var Martyr, at han optog Spøgen som en Slags Compliment og lo. Ironiker! - sagde han til sig selv, idet han gik -; han skjuler Dygtighed og Følelse under sin tilsyneladende Blaseerthed.

Partikjærligheden var allerede virksom hos Dalberg og fandt en passende Benævnelse, der prydede Schiøtt til Ære for Partiet.

Schiøtt gik op i sin Skole, og han følte snart, at det maatte blive den sidste Time, han gav. Thi ved at høre en Elevs Stemme tænkte han paa, om den kunde bruges til Operaen eller Syngestykket, ved at see en Andens Fødder tænkte han paa Balletten, ved en Mine eller Gestus stod Skuespillet for ham. Han havde faaet en Lidenskab, han hengav sig til den af ganske Hjerte og Sjæl, længtes efter at komme ud i Verden og Virkeligheden, høre hjemme blandt Kæmpende og Stræbende - thi der var et Maal.

Imidlertid havde Otto fortsat sin Vei, oplivet af Samtalen, saa opfyldt af det antike Livs Billeder, at han syntes sig selv at rage langt op over andre Mennesker og skulle have en Skjæbne, der langt overgik deres. I Længslen efter at see disse Billeder virkeliggjorte - en Længsel, som han senere kaldte en mærkelig Anelse - forekom Regnen og Blæsten ham som Symboler paa en afmægtig Fjendtlighed, som han gik og morede sig med ved til Trods at føre sin Paraply mod Vindstødene. Fra Hellas gik Tankerne i Hast til andre, romantiske Bedrifter, hvorom han havde læst: Til Ivanhoe, der red ind paa Tourneringspladsen ved Ashby-le-Zouche, til den unge Ney, der fattig og barfodet løb bort for ikke at forgaae sjælelig som Skrивerdreng, men da han nogle Aar efter kom tilbage, stod Nationalgarden under Vaaben for at modtage ham, Klokkerne ringede og Kanonerne tordnede, hvidklædte Piger modtog ham i Porten, og da der om Aftenen var Bal paa Raadhuset, vare Byens fornemste 394 Damer hædrede ved at dandse med ham - og pludselig standsede Ottos Tanker mismodige ved den Betragtning, at Disse havde kæmpet virkelig, han gik her og førte en Phantasikamp. Det virkelige Liv! Det virkelige Liv! sagde han til sig selv og opgav at føre sin Paraply som Landse mod Vinden og reiste Hovedet, for at Regnen frit kunde kjøle hans Ansigt.

I dette Øieblik var han kommen ved Siden af en Dame, der med kjøbenhavnsk Kunstfærdighed forstod at finde en nogenlunde reen Plet for Snørestøvlerne, medens hun hastig skred frem mellem Brolægningens smaa Afgrunde og Moradser og med den ene Haand holdt Paraplyen, med den anden værgede for sine Klæder. Vindstødet, som han havde givet efter for, rev hendes Paraply tilside, slog hendes Kaabe op, pidskede det sorte Slør og Hattebaandene ind imod hendes Ansigt, syntes drillende at udfordre begge hendes Hænder og et Par til, om hun havde havt dem.

Saa simpelt som det nu var at yde hende Læ under hans Paraply, forekom det ham dog som en oplivende lille Bedrift, som en Seir, han vandt over en besynderlig Ængstelighed, da han uvilkaarlig viste hende denne Artighed og tilføiede: Vil De gaae over Torvet under min Paraply?

Tak, Hr. Krøyer, svarede en ungdommelig Stemme, og hun slog sin Paraply ned.

Hvad for Noget? Hvem er det? tænkte Otto. Han fandt det upassende at bøje sig ned over hendes Ansigt, som desuden var skjult af det sorte Slør, og der blev et Par Secunders Pause.

Men De kjender mig nok ikke? tilføjede hun.

Nei, det gjør jeg heller ikke.

Hun taug og slog sin Paraply op.

Men siden De kjender mig - udbrød han - saa slaa nu ikke den Paraply op, hold ikke det sorte Medusaskjold imod mig!

Et nyt Vindstød rev i Paraplyen, og hun slog den ned.

Jeg takker Vinterguden og den regnbringende Søndenvind ...

... Og Nabrin, der ikke satte den virkelige Medusas Hoved i min Paraply, sagde hun i en Tone, der nærmede sig Skjemt.

Ja, men nu kjender jeg Dem! raabte han muntert, nu veed jeg det jo!

Nu, saa sig da mit Navn!

395

Naadige Frøken, der er kun En, som bærer det Skjold! Og De maa ikke tvivle om, at jeg jo skulde kjende min Foresatte, Universitetets høitberømte Patronesse. Jeg kan skaffe Attester fra alle Professorerne for, at jeg troelig har dyrket Dem, siden jeg første Gang havde den Ære at gjøre Deres personlige Bekjendtskab. Ogsaa er min Forsømmelse, at jeg i første Øieblik ikke gjorde Honneurs, ikke Andet end Skildvagtsforseelse, formedelst at De ikke viste Dem med Distinctionerne - hvor er Deres Ugle?

Min Gud, kalder De min Moder en Ugle?

Naadige Frøken Minerva, De vil sætte Deres troe Alumnus paa Prøve. De har ingen Moder, De har blot Fader, Jupiter. Alverden veed, at De af Jupiters Hoved sprang frem paa Scenen, og da bævede al Olymp under Gudernes Bifaldsklap!

Har hun da sagt Dem, at det var mig? Veed De virkelig, hvor De saae mig første Gang? spurgte hun utaalmodig.

Hvad har jeg sagt? Hvilken Hun? tænkte Otto, men holdt haardnakket fast ved den frelsende mythologiske Tankegang og svarede: Hvor jeg saae Dem første Gang? Hvor ellers end i den store Gaard mellem Fiolstræde og Nørregade? Det er jo Deres Fideicommis.

Aa, det var jo i Admiralgade!

Ja, det er sandt, naar Pallas Athene heiser Orlogsflag, maa hun boe i Admiralgade ... o, men ... den Stemme ... De er Pauline! - om Forladelse: Jomfru Bille!

Pauline rødmede under Sløret ved at høre den glade Overraskelse i Ottos Stemme.

Hun sagde: Tilstaa det, De kjendte mig ikke.

Nei, det er meget sandt ... Men sig mig nu, hvorledes har De havt det i den lange Tid? Hvor har De været? Naar er De kommen tilbage?

Jeg var i Middelfart.

I Middelfart! Saa har jeg maaskee i Sommer en tidlig Morgenstund ude fra Lillebelt seet Røgen fra Deres Huus! Saa nær var jeg Dem!

Det kan saamæn gjerne være, svarede hun, for min Onkel er Bager. Jeg var i Huset hos min Onkel eller egenlig hos min Tante.

Er Deres Tante da ikke Deres Onkels Kone? spurgte han smilende.

396

Nei, det er hans Søster ... har De aldrig der i Egnen hørt Nogen tale om Mdm. Bille?

Nei.

Naa, det er jo ogsaa ligegyldigt ... Men sig mig, hvor kunde De, da De dog ikke kjendte mig, tale om Scenen?

Talte jeg om Scenen? Det veed jeg ikke af. Det maa have været ganske tilfældig. Men sig da mig, hvorfor De sagde, at jeg havde seet Dem i Admiralgade.

Men der saae De mig jo første Gang! ... ja, det veed De altsaa ikke! Kan De ikke huske en Aften, da De kom ind til Hillebrandts? Der stod en ung Pige og var lige ved at gaae, og jeg gik ogsaa strax. Senere, da De kom til at boe hos os, tænkte jeg sommetider paa at sige Dem det; men ... men jeg syntes, det var ikke værdt.

Der er dog en Skjæbne i, at vi skulle mødes! udbrød Otto; og jeg anede det - i Sandhed, lidt før jeg traf Dem, havde jeg en Anelse om, at der skulde hændes mig noget Lykkeligt! ... Men jeg kan ikke rigtig forstaae det med Scenen, hvad var det?

Aa, det forekom mig saa underlig jeg troede, Mdm. Hillebrandt havde talt til Dem om mig og fortalt, at jeg saa gjerne vilde til Theatret.

Til Theatret? sagde Otto tankefuld og med en Følelse, der knyttede sig til en uvilkaarlig Fordom. Men hvorfor gaaer De da ikke til Theatret?

For mine Forældre vil ikke have det ... og man kan da ikke løbe til Theatret!

Men naar De har Talent, saa er det jo Synd at holde det tilbage! At indespærre en menneskelig Sjæl! Herregud, hvor det maa være haardt! Har Nogen sagt Dem, at De har Talent? Har De været hos Fru Heiberg eller Mdm. Nielsen?

Gud, nei, det har jeg ikke vovet! Men jeg drømmer om det om Natten, og det er min eneste Glæde om Dagen at tænke mig, at jeg kunde faae Lov til at spille! Hvor man kan elske saadan en Rolle! Det er, ligesom den levede, ligesom den var Ens Søster eller meget mere ... o, det er ikke til at forklare!

Det er Synd!

Ja, saadan er det at være Fruentimmer. Mandfolk kan sagtens!

Det skal De ikke sige, sagde Otto og tænkte paa sit ufuldførte 397 Drama, tænkte med Mismod paa, at Ingen hindrede ham, og dog kunde han ikke.

De vare komne over Christiansborg Slotsplads og gik ind i Løngangene. Otto slog Paraplyen ned, og Pauline slog Sløret tilside. Det var næppe aldeles uden Coquetteri; thi hun var vistnok ikke uvidende om, at hun var bleven smukkere. Dengang Otto havde boet hos hendes Forældre, var hun spinklere og blegere; nu var hun udviklet, hendes Kinder havde faaet en yndig, frisk Rødme, hendes Øine syntes dybere blaa, maaskee fordi Øienbrynene saavel som Haaret vare blevne mørkere. Det var et deiligt fyldigt kastaniebruunt Haar, der forøgede Hudens Hvidhed; paa hendes Overlæbe vare fine, hvide Duun.

Hun kunde see, hvilken henrykt Forundring der malede sig paa Ottos Ansigt, da hun vendte sig imod ham.

De kommer altsaa til Hillebrandts, sagde Otto efter en Pause.

Meget sjelden. Især nu er det ikke videre behageligt, siden han er bleven saa gjerrig. Det er ubehageligt at see paa.

Ja, jeg kommer der ogsaa meget sjelden. Men naar gaaer De derud næste Gang?

Hvorfor spørger De om det?

For saa vilde jeg ogsaa komme der.

De er idetmindste ligefrem, sagde hun, leende for at dølge den uvilkaarlige Glæde, hans bestemte Attraa efter at gjensee hende og hans Stemmes Inderlighed vakte hos hende. Hendes hjemlige Forhold vare ikke af den Natur, at de bøde hende Værn mod en Fristelse, som desuden ikke forekom hende at være en Fristelse, og hun var for lidt coquet, for uforsøgt til at gjøre sig meget kostbar. Hun lod sig kun bede engang endnu og sagde efter nogen Nølen, at hun kom til Hillebrandts næste Søndag.

Næste Søndag! - I stedet for den ubegrændsede, uendelige Horizont havde Otto pludselig faaet en Udsigt, der var begrændset af næste Søndag. Alt hvad der laa hiinsides, var for ham ikke til; Verden hørte op der, ligesom for de Gamle Jordan hørte op ved Hercules's Støtter. Han havde fundet noget Virkeligt, og dersom et Svælg havde skilt ham derfra, vilde han have kastet Alt, hvad han eiede, og Alt hvad han vidste, Theorier,

Goldschmidt, M. A., *Hjemløs*, 1999

Fortid og Nutid, i Svælget for at udfylde det og skride derover til - næste Søndag.

398